

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

Son 10 Jild 4
2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 10 (4) - 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

Саидов Сарвар Атабулло ўғли – катта илмий ходим, Имом Термизий халқаро илмий-тадқиқот маркази, илмий тадқиқотлар бўлими.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Хожаев Азизхон Саидалохонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Муҳаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудири;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Аҳмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Эргашев Икром Абдурасулович – юридик фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Ҳашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Каюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Караматдиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пулатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабобевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Jale Özlem, Murodaliev Rakhmonali, Askarov Ollabergan</i> ABOUT ARCHAEOLOGICAL SURVEY IN TASHKENT REGION (2022)	9-17
<i>Хомиджонова Мафтунахон</i> АРХЕОЛОГИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ СЕВЕРО-ЗАПАДНОЙ УСТРУШАНЫ, В ЧАСТНОСТИ БАСЕЙНА ЗААМИНСУ	18-26
<i>Nig'matullayev Ibrohim</i> SHIA JAMOALARINING MUQADDAS JOYLARI VA ZIYORATLARI	27-32
<i>Arslonbekov Nursulton</i> ZIYOVUDDINXON IBN ESHON BOBOXONNING ARAB MAMLAKATLARIDA BO'LGAN DASTLABKI SAFARI VA UNING NATIJALARI	33-36
<i>Nasirillayeva Nodirabegim</i> ABDULLA NOSIROVNING "TURON" KUTUBXONASIDAGI FAOILAYATI	37-42
<i>Tuyev Fazliddin</i> NAVOIY VILOYATIDA SOG'LIQNI SAQLASH BORASIDA O'ZARO TASHQI HAMKORLIK ALOQALARI	43-47
<i>Davlatova Shoir</i> TURKISTON SOVET AVTONOMIYASINING E'LON QILINISHI VA O'LKADA BOLSHEVIKLARNING BOSHQARUV TASHKILOTLARI	48-53
<i>Muminov Azizbek</i> TURIZM SOHASIDA EKOLOGIK BILIM VA EKOLOGIK MADANIYATNI YUKSALTIRISH	54-59
<i>Abdullayev Elbek</i> AMIR TEMUR VA MUZAFFARIYLAR DAVLATI O'RTASIDA MUNOSABATLARNI YO'LGA QO'YILISHI	60-63
<i>Turg'unov Sherzod</i> NAMANGAN VILOYATI SANOAT KORXONALARIDA MEHNATKASHLAR UCHUN YARATILGAN SOG'LIKNI SAQLASH, SPORT-SOG'LOMLASHTIRISH VA MADANIY – MA'RIFIY SOHADAGI SHAROITLAR HAQIDA FIKR MULOHAZALAR	64-71

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Berdaliyeva Muxabbatxon</i> O'ZBEKISTONDA UY-JOYNI MOLIYALASHTIRISHNI TARTIBGA SOLISH: IQTISODIY VA HUQUQIY JIHATLARI	72-79
<i>Ergashev Jahongir</i> KICHIK BIZNES FAOLIYATIDA TA'MINOT ZANJIRINI BOSHQARISHNING NAZARIY JIHATLARI	80-84
<i>Imomov Xolmurod</i> TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI	85-90

<i>Атамуродов Шерзод, Самадов Салоҳиддин</i> ИННОВАЦИОН ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТНИ МОЛИЯЛАШТИРИШНИНГ НАЗАРИЙ- УСЛУБИЙ АСОСЛАРИ	91-99
<i>Қодиров Музаффар</i> РАҚОБАТ МУҲИТИДА ТАШКИЛОТЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШ СТРАТЕГИЯСИ САМАРАДОРЛИГИНИ БАҲОЛАШНИНГ УСЛУБИЙ АСОСЛАРИ	100-108
<i>Amiriddinova Muslima</i> ANALYSIS OF TOURISM SERVICE TYPE AND GENERAL CATERING TO INCREASE THE TRAFFIC AND TRAFFIC	109-114
09.00.00 – FALSAFA FANLARI	
<i>Yuldashev Tazabay</i> DARVIN VA MARKS TA'LIMOTI INSON BORLIG'INI OBYEKTIV TUSHUNTIRISHNING XULOSASI SIFATIDA	115-119
<i>Sultanov Og'abek</i> SHARQDA YOSHLAR MAS'ULIYATIGA DOIR FALSAFIY QARASHLAR RIVOJI	120-123
<i>Tursunkulova Shaxnoza</i> HADISLARDA INSONNING GO'ZAL FAZILATLARI XUSUSIDA	124-127
<i>Khushbokov Oybek</i> THE "TEACHER" PHENOMENON IN THE HISTORICAL AND PHILOSOPHICAL SPACE OF CULTURE	128-134
<i>Tojaliyev Abduqosim</i> YANGI O'ZBEKISTON TARAQQIYOTIDA ZAMONAVIY KADRLAR TAYYORLASH TIZIMINING INNOVATSION ISTIQBOLLARI	135-139
<i>Sadullaeva Matluba</i> NUMBER AS THE ESSENCE OF THINGS: PYTHAGOREAN PHILOSOPHY	140-145
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Mirzakamolova Maftuna</i> ASSOCIATIV LINGVISTIKA VA UNING XUSUSIYATLARI	146-150
<i>Temirova Hayotxon</i> DIALECT CLASSIFICATION AND PHONETIC CHARACTERISTICS OF UZBEK DIALECTS IN THE SURKHANDARYA REGION	151-155
<i>Surmilova Elena</i> LINGUISTIC AND CULTURAL CHARACTERISTICS OF TONGUE TWISTERS: A LITERATURE REVIEW	156-164
<i>Mahmudova Nigoraxon</i> PRAGMALINGVISTIKADA IKKI YO'NALISH	165-169
<i>Ergasheva Gulshan</i> NEMISCHA FRAZEOLOGIZMLARNING STRUKTUR-SEMANTIK TAHLILI (INSON INTELLEKTUAL SALOHİYATINI IFODALOVCHI IBORALAR MISOLIDA)	170-174
<i>Masharipova Valentina</i> DIFFICULTIES CLASSIFYING PARALINGUISTIC MEANS IN A LITERARY TEXT	175-182

Ibragimova Gulshan

O‘ZBEK SHOIRLARI VA ADIBLARI IJODIDA CHINOR DARAXTI OBRAZI 183-188

12.00.00 – YURIDIK FANLAR*Халиқулов Комолиддин*“COMITAS GENTIUM” ДОКТРИНАСИННИНГ ХОРИЖИЙ ДАВЛАТ СУД
ҚАРОПЛАРИНИ ТАҲ ОЛИШ ВА ИЖРО ЭТИШГА ТАЪСИРИ 189-195*Yakubov Xushnudbek*

TERRORIZMNING KELIB CHIQISH SABAB VA OMILLARI 196-202

*Mutalov Oybek*O‘ZBEKISTONDA ELEKTRON SHARTNOMALARNING HUQUQIY TARTIBI:
MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR 203-208*O‘razbayev Laziz*DAVLAT BUYURTMASI ASOSIDA YARATILGAN MUALLIFLIK HUQUQI
OBYEKTLARINING HAMDA XIZMAT ASARINING O‘ZIGA XOS JIHATLARI 209-214*Arslonqulova Aziza*INTELLEKTUAL MULK HUQUQINI XALQARO XUSUSIY HUQUQDA TARTIBGA
SOLISH MASALALARI 215-219**13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI***Saidova Kamola*КОМПАРАТИВНЫЙ АНАЛИЗ РОЛИ ШКОЛЫ И УНИВЕРСИТЕТА В ВОСПИТАНИИ
ЗАПАДНОЙ МОЛОДЕЖИ 220-225*Jumaniyozova Muhayyo*OLIIY TA'LIMDA IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNI O'QITISHGA
KREATIV YONDASHUVNING ZARURATI 226-232*O'smanova Diloromxon*BOSHLANG'ICH SINFI O'QUVCHILARINING ADABIY-NUTQIY KOMPETENSIYALARINI
SHAKLLANTIRISH VA TASHXISLASHNING ASOSIY MEZONLARINI ANIQLASH 233-240*Nasriddinov Dadaxon*OLIIY HARBIIY TA'LIMDA FIZIKA O'QITISH SAMARADORLIGINI MOBIL ILOVALAR VA
ROBOTOTEXNIKA ELEMENTLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YUZASIDAN
AMALGA OSHIRILGAN ISHLAR 241-250*Fayziyeva Dildora, Rajabova Gulchexra*BO'LAJAK PEDAGOGLARNING MEDIA KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH
ISTIQBOLLARI 251-259*Marhabo Sayfulloyevna*BUXORO JADIDLARINING TA'LIM-TARBIYAGA OID ASARLARIDA MILLIY
TARBIYA MUAMMO SIFATIDA 260-267*Юсупов Лутфуллоҳ*

КРЕАТИВ ТАЪЛИМНИ ЖАМИЯТ РАВНАҚИДАГИ АҲАМИЯТИ 268-272

Norboyev Farhod

INNOVATSIYALAR MANBALARI: AKTYOR-TARMOQ NAZARIYASI 273-278

Received: 30 September 2024

Accepted: 5 October 2024

Published: 15 October 2024

Article / Original Paper

ACTIVITIES OF ABDULLAH NASIROV IN THE TURON LIBRARY

Nasirillayeva Nodirabegim Furkhat kizi,

Basic doctoral student at the Institute of Oriental Studies
named after Abu Rayhan Beruni of the
Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan.

Abstract. In this article we will focus on the work of the bibliographer, calligrapher, translator Abdulla Nasirov, who made a significant contribution to the field of oriental studies in our country, in the Turon library. In 1922-1930, Abdulla Nosirov worked at the Turon library, first as a librarian and then as the head of the library. What changes have occurred in the library during his librarianship? Has the number of students in the library increased? Why did he stop working in this library? We will try to find answers to such questions in this article. At the same time, we will focus on his articles related to the Turon library, published in periodicals.

Keywords: Turon, Abdulla Nosirov, Nasihi, Red Uzbekistan, Red Turkistan, Truth of the East, Maorif va Ukitguvchi, Jadids.

ABDULLA NOSIROVNING “TURON” KUTUBXONASIDAGI FAOILAYATI

Nasirillayeva Nodirabegim Furqat qizi,

O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi
Abu Rayhon Beruniy nomidagi Sharqshunoslik instituti
tayanch doktoranti,
E-mail: nasirillayevanodira@umail.uz

Annotatsiya. Ushbu maqolada yurtimizning sharqshunoslik sohasida o‘zini salmoqli hissasini qo‘shgan bibliograf, xattot, tarjimon Abdulla Nosirovning “Turon” kutubxonasidagi faoliyatiga to‘xtalib o‘tamiz. Abdulla Nosirov 1922-1930-yillar davomida “Turon” kutubxonasida avval kutubxonachi, keyin esa, kutubxona mudiri lavozimlarida ishlagan. Uning kutubxonachilik davrida kutubxonada qanday o‘zgarishlar yuz berdi? Kutubxonaning o‘quvchilari soni ortdimi? Nima sababdan u bu kutubxonadagi faoliyatini to‘xtatdi? Kabi savollarga ushbu maqolada javob topishga urinamiz. Shu bilan birga, uning davriy matbuotda yoritilgan, “Turon” kutubxonasi bilan bog‘liq maqolalariga to‘xtalib o‘tamiz.

Kalit so‘zlar: Turon, Abdulla Nosirov, Nosihiy, Qizil O‘zbekiston, Qizil Turkiston, Sharq haqiqati, Maorif va o‘qitg‘uvchi, jadidlar.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I10Y2024N05>

Qadim qadimdan kutubxonalar ma‘rifat va ziyo tarqatuvchi qutlug‘ maskan hisoblangan. XIX asr oxiri XX asr boshlarida yurtimizda jadidlar tashabbusi bilan bir qancha kutubxonalar ochila boshladi. Masalan, Qo‘qonda Obidjon Mahmudov tomonidan “G‘ayrat” (1913), Ibrohim Davron tashkil etgan “Modaro” (1914), Mirzo Xo‘qondiy boshchiligidagi “Ma‘rifat” kutubxonalari (1912), Namangan shahrida esa, Isoqxon Ibratning “Kutubxonayi Ibrat” (1918), Isoq Koshipovich tashkil etgan “Koshifiya” (1913) kutubxonalari hamda Toshkentda bir qancha jadidlar tashabbusi bilan bunyod etilgan “Turon” kutubxonalari aytish mumkin[8; 14-b.].

“Turon” kutubxonasi Toshkentning Eski Shahar qismida 1913-yilda barpo etilishi bilanoq, ko‘plab mamlakat ziyolilarining qadamjosiga aylandi. Avval “Osiyo” nomi bilan atalgan kutubxona, mashhur o‘zbek ma‘rifatparvarlari o‘zlarining shaxsiy kitoblarini sovg‘a qilishlari evaziga kutubxona fondini shakllantirdi. Mazkur Kutubxonaning tashkil etilishi, uning faoliyati, kamchilik va yutuqlari XX asr matbuotida tez-tez yoritilib turgan. “Ishtirokiyun” (1818-1920), “Qizil bayroq” (1920-1922), “Turkiston” (1922-1924), “Qizil O‘zbekiston” (1924-1940), “Sharq haqiqati” (1928-1930) gazetalarini hamda “Maorif va o‘qitg‘uvchi” (1925-1930) jurnallarida keng yoritilgan maqolalar [5; 10-b] yordamida 100 yil oldin tashkil etilgan “Turon kutubxonasining qiyofasini tasavvur etishimiz mumkin.

Yangi ochilgan kutubxona hali uncha ko‘p bo‘lmagan kitoblarga ega bo‘lishiga qaramay, minglab kitobsevarlarni o‘ziga jalb eta oldi. Cho‘lpon, Fitrat, Shokirjon Rahimiy, Elbek, Oybek, Otajon Hoshim kabi o‘nlab shoir va yozuvchilar, Bartold singari rus muarrixi, Cho‘bonzoda singari turk allomasi ushbu dargohda o‘z bilimlarini oshirdilar [10;11-b]. Ana shunday kitobsevarlar qatoriga faoliyati “Turon” kutubxonasi bilan bevosita bog‘liq bibliograf, sharqshunos olim Abdulla Nosirov (1899-1987) ni ham qo‘shishimiz mumkin. Abdulla Nosirov ushbu kutubxonada faoliyat olib borguncha ham uning kitobsevarlari qatorida edi. So‘zimizga dalil sifatida 1922-yil “Qizil bayroq” gazetasida “A” imzosi bilan ilova qilingan “Eski Shahar kutubxonasiga nazar solish kerak” nomli maqolani keltirishimiz mumkin:

“Qo‘shimcha: Kutubxonada qo‘yilg‘on katalug‘dan keraklik bir asarni topish ko‘p qiyin edi. Mutolaachilardan bir odam Abdulloh Nosihiy shuni bartaraf qilmoq uchun anchagina mehnat sarf qilib, asarlarni mundarijalariga qarab fanniy, adabiy, siyosiy va boshqa turluk bo‘lumlariga bo‘lub, maxsus ro‘yxatlar tuzub bergan. Nosihiy o‘rtoqning shu xizmati uchun o‘quvchilar rahmat aytadilar” [13].

Musulmon dunyosi kutubxonalarida kitoblarni tizimga solish, ularni kataloglarini tuzishda, bibliografik asarlar yaratishda tarixiy – iyerarxik ajratish prinsipiga amal qilingan. Ya‘ni kitoblar ular bag‘ishlangan fanlarning tarixan sohalarga ajralish tartibiga, hamda o‘rta asr jamiyatidagi obro‘ e‘tiboriga ko‘ra tasnif etilgan [7;100-b]. Keyinchalik, XIX asrning 20-yillariga kelib, kutubxona va fondlarda kitoblarni yangi tartibda tizimlashtirish ishlari olib bora boshlandi. Tadqiqot ishimiz davomida shuni bildikki, Abdulla Nosirov o‘zining ilk bibliografik faoliyatini yakka tartibda arab, fors va turkiy tillarda kitoblari bor kishilar uchun kartateka tuzishdan boshlagan. Mana shu tajribalar natijasida 1922-yil Nosirov “Turon” kutubxonasiga kutubxonachi lavozimiga qabul qilinadi [1;31] va kutubxona rivojiga o‘zining salmoqli hissasini qo‘shadi.

Kutubxonachilik faoliyati.

Bilamizki, XX asr kutubxonachilari kitoblarni o‘quvchilarga taqdim qilish bilan chegaralanib qolmay, balkim tarjimon, xattot va bir necha sharq tillari bilimdoni sifatida ham faoliyat olib borganlar. Shu bilan birga, jadidlar bilan bevosita muloqotda bo‘lib, ularni zarur adabiyotlar bilan ta‘minlab turganlar. Xususan, Abdulla Nosirov “Nosirov jam qilgan material va manbalarning ro‘yxat daftari” nomli daftarida Turon kutubxonasida ishlagan davrlariga to‘xtalib o‘tib, o‘zining qo‘lidan kitob olib o‘qigan unga o‘z tashakkurlarini izhor etgan Abdulla Avloniy, Abdulla Qodiriy, Oybek, G‘ofur G‘ulom, Ziyoy Said kabi bir qancha mashhur maorif va madaniyat xodimlarini sanab o‘tadi [3;122-b].

1925-yil “Turon” kutubxonasi fondidan foydalanish maqsadida mashhur sharqshunos olim V.V.Bartold (1869-1930) ushbu maskanga tashrif buyuradi va fondning zukko kutubxonachisi Abdulla Nosirov bilan tanishib qoladi. Abdulla Nosirovning sinchkovligi, qaysi kitoblarda nima manbalar mavjudligini aniq bilishiga qoyil qolgan Bartold uning xattotlik mahoratidan ham foydalanadi. Nosirov Bartoldning iltimosiga binoan “Iqdul jumon” [1925-yilda V.V.Bartoldning “Doktorlik dissertatsiyasi himoyasining 25 yilligi” munosabati bilan bir qancha Turkistonlik do‘stlari A.E.Shmidt va E.K.Betgerlar tahririyati ostida “Iqdul jumon” (“Durlar shodasi”) nomli to‘plam jamlanadi va 1927-yilda Toshkentda chop etiladi.] kitobining birinchi sahifasiga quyidagi so‘zlarni arab tilida yozib beradi: “Iqdul jumon” – Turkiston

tarixchisi, fazilatli sayyid ustoz Bartuld komilni ulug'lash uchun uning Turkiston ulamolari bo'lgan do'stlari va o'quvchilari tomonidan tuzildi 1345-yil." [3; 67 a].

"Turon" kutubxonasining kekxa a'zolaridan biri, mehnat faxriysi Qodir Norxo'jayev o'z xotiralarida: "Eski Jo'va maydoni biqinidagi binoda «Turon» kutubxonasi bo'lib, unga Toshkent Pedagogika texnikumi o'quvchilari tez-tez kelib turardilar. Kunlarning birida kitob olgani kutubxonaga borsam, ochiq chehrali va fayzli bir kishi turgan ekan. Shu vaqt ichkaridan Abdulla Nosirov (keyinroq O'zR FA Sharqshunoslik institutida bibliograf va ilmiy xodim bo'lib ishlagan) bir kitobni olib, haligi kishining qo'liga berdi. U kishi kitobni qo'liga olib varaqlar ekan, ko'zim «Sarvati funun» degan yozuvga tushdi. Bu nomdagi kitobni birinchi ko'rishim edi. Chiqib ketgach, Abdulla akadan bu odamning kim ekanini so'rasam, «Cho'lpon» degan shoir shu kishi bo'ladi. Istanbulda nashr etiladigan jurnalni oldilar», dedilar" [9; 22-24-b].

Abdulla Nosirovning Abdulla Qodiriy bilan munosabatlarini esa, uning daftarlaridan yoki ko'plab kishilarga so'zlab bergan xotiralaridan o'qishimiz mumkin: "«Turon» kutubxonasida ishlab yurgan kezarimda bo'lgan bir voqea sira yodimdan chiqmaydi, — deb xotirlagan edi Abdulla Nosirov. Kutubxonaga elimizning ardoqli farzandi, mashhur adib Abdulla Qodiriy (Julqunboy) ham tez-tez kelib, mendan kitob olib turar edi. Ana shunday uchrashuvlar va samimiy muloqotlar tufayli u kishi bilan yaqindan tanishib oldim. Abdulla Qodiriy kamoli hurmatlari balandligidan menga ismim bilan emas, ilm sohibi degan ma'noda "Maxdum janoblari" deb murojaat qilardilar. Bir kuni: "Maxdum janoblari, vaqtingiz bo'lsa, romanimni bir ko'zdan kechirib bersangiz, qo'lyozmani olib qolib, nashriyotga nusxa topshirsam", deb iltimos qildilar. Mammuniyat bilan iltimoslarini qabul etib, ishga kirishdim. Bu "O'tkan kunlar" romani edi. Xizmatim evaziga Abdulla Qodiriydan olgan qalam haqqimga ushanda radio sotib olganman"[2; 26-27-b].

Darhaqiqat, "O'tkan kunlar" romanining ilk xattoti Abdulla Nosirov sanaladi. Buni Abdulla Qodiriyning o'g'li Habibulla Qodiriy [12; 225-226-b.] hamda, Qodiriyning nabirasi Xondamir Qodiriylarning xotiralarida [10;29-b] ham uchratishimiz mumkin.

Endi e'tiborimizni Abdulla Nosirovning "Turon" kutubxonasini ommalashtirish, uni boyitish yo'lida qilgan xizmatlariga qaratsak. Yuqorida aytganimizdek, Abdulla Nosirov o'z faoliyatini 1922-yildan "Turon" kutubxonasida kutubxonachi lavozimidan boshlagan. 1928-1930-yillar davomida u "Turon" kutubxonasida mudir lavozimida ishlab kelgan. Kutubxonaning ilmiy xodimlari A.I.Ageev va M.N.Latipovalar tarafidan Nosirovga berilgan tavsifnomada [3;89 b] aytilishicha, Abdulla Nosirov kutubxonada mudirlik faoliyatini boshlashi bilan tizimda bir qancha yangiliklar joriy qilgan. Bu davrlarda kutubxonaning texnik jihatdan tashkil etilishi ko'p ishlarni amalga oshirishni talab qilar edi, kitoblarni inventarizatsiya qilish, ularni hisobga olish, hatto o'sha davr uchun ham eski bo'lgan usullarda olib borilar edi. Nosirovning sa'y harakatlari bilan kutubxona yangi qiyofaga ega bo'ldi: yangi maxsus kitob javonlari va boshqa jihozlar o'rnatildi, qayta inventarizatsiya o'tkazildi va kataloglar tuzildi, shu davrga oid gazeta va jurnallar nusxalari muqovalanib saqlab qo'yildi, kutubxona byudjeti va xodimlari soni ortdi. Nosirov tomonidan yangi kitoblarni targ'ib qilish maqsadida ko'rgazmalar va ijodiy kechalar tashkil etildi.

Matbuotdagi maqolalari (1923-1929).

"Turon" kutubxonasining har oydagi hisoboti, kutubxonada tashkil etilgan yeg'ilish va tadbirlar XX asr matbuotida muntazam yoritilgan. Masalan, "Turkiston" (1922-1924) gazetasi "Turon" kutubxonasining faoliyatini eng ko'p yoritgan gazetalardan biri bo'lib, unda o'zining qisqa faoliyati davomida "Turon" haqida bahs yurituvchi 28 ta material bosilgan. "Turkiston" gazetasining 1923-yilgi 166-sonida Orsk shahrida yashagan Ahmad Is'hoqiyning butun kutubxonasi sotib olinib, barcha kitoblar (5000 jild) "Turon" kutubxonasiga topshirilganligi haqida maqola yoziladi. Xabarning davomida kutubxonada yangi kitoblarni joylash uchun kitob javonlari yetarli emasligi, Maorif sho'rosi kutubxonaga yaxshi ahamiyat bermayotganligi va bunga bir chora ko'rish kerakligi ta'kidlanadi. Hech qanday imzosiz berilgan bu xabar Abdulla Nosirovga tegishli ekanligi ishimiz davomida aniqlandi [4].

“Turon” kutubxonasining keyingi bildirishi “Turkiston” gazetasida 1924-yilda chop etilgan bo‘lib, unga ko‘ra, “Turon kutubxonasida kitob haftasi munosabati bilan 27-may kuni Usmonxon Eshonxo‘jayev [Usmonxon Eshonxo‘jayev (1899-1939) – journalist, tarjimon va jamoat arbobi.] tomonidan “Kitobning ahamiyati va uning tarixi” mavzusida leksiya o‘qilishi haqida aytiladi. Nosirov daftarlarining birida aynan shu leksiya Nosirov tomonidan tashkillashtirilganligi qayd etilgan [4]. Shuni ham aytib o‘tish kerakki, o‘sha vaqtlari “Turon” kutubxonasi nafaqat kutubxona vazifasi, balkim, turli madaniy-ma‘rifiy tadbirlar o‘tkazuvchi maskan ham sanalgan.

Kutubxonada mavjud an‘anaga binoan, u yerda yuz bergan yangiliklar albatta kutubxona mudirlari tomonidan gazetalarda e‘lon qilinib kelingan. 1928-1920-yillar davomida “Turon” kutubxonasi mudiri lavozimida faoliyat olib borgan Nosirov kutubxona sar hisobi, yoki u bilan bog‘liq yangiliklarni matbuotda yoritib kelgan. Shunga muvofiq “Turon” kutubxonasining “Oktabr” nomiga o‘zgarishi haqidagi bildirishnomani Nosirov “Qizil O‘zbekiston” (1924-1940) gazetasining 1928-yilgi sonida [15] e‘lon qiladi. Unga binoan “firqa raykomining qarori va Shahar sho‘rosining tasdig‘i bilan “Turon” kutubxonasi “Oktabr nomida Markaziy kutubxona va qiroatxonasi” nomi bilan yuritilishi aytiladi. Mazkur maqolada Nosirov taxallusi qo‘llaniladi.

1929-yilda “Maorif va o‘qitg‘uvchi” gazetasida chop etilgan, “Turon” kutubxonasining tashkil etilganidan to 1929-yilgacha bo‘lgan tarixi haqida yozilgan “Turon” emas “Oktabr” nomli katta maqola [11; 15-18-b.] jadidlar tarixini o‘rgangan ko‘plab tarixchilarga tanish. “N” imzoli bu maqola aynan Nosirovning o‘zi tomonidan “Turon” kutubxonasida mudirlik lavozimida ishlagan yillarida yozildi [Ushbu maqola Nosirovning O‘zR FA Sharqshunoslik instituti fondida saqlanuvchi daftarlarida bir necha marotaba Nosirovning o‘zi tomonidan yozilganligi aytib o‘tilgan.]. Bilamizki, XIX asr oxirlari XX asr boshlarida ijod qilgan ko‘plab taraqqiyparvarlarimiz o‘z ismlarini davriy matbuotda turlicha imzolar (taxalluslar, otalarining ismlari, ismlarining bosh harflari) bilan ko‘rsatishgan. Abdulla Nosirov ham o‘zining ilmiy ijodi davomida turli imzo (Nosirov, N., A.N., Nosirov va boshqa) lardan keng foydalangan. Balkim, shu sababmi uning ijodi bilan yaxshi tanish bo‘lmagan tarixchilar bu maqolani muallifi kim ekanini hanuzgacha taxmin qilib keladilar.

Mazkur maqolada “Turon” kutubxonasi 1919-yilning 10-yanvar oyida “Turon” jamiyati qoshida ochilganligi, 1928-yilda Eski Shahar firqa raykomida “Turon” masalasi alohida muhokama qilinib, unga “Markaziy Oktabr kutubxona va qiroatxonasi” nomi berilganligi aytiladi. “Qizil O‘zbekiston” gazetasining 1928-yil sonida kutubxona nomi Oktyabr inqilobining 10 yilligi munosabati bilan “Oktyabr” nomini olganligi ko‘rsatiladi [15; 3-b].

Abdulla Nosirovning “Turon emas Oktyabr” nomli maqolasi “Turon” haqida yozilgan maqolalar ichida hajmi va mazmuni jihatidan eng katta maqoladir. Shuni alohida aytish kerakki, “Turon” kutubxonasining shu davrdagi suratlari aynan Nosirovning “Turon” emas “Oktabr” nomli maqolasida ilk bor chop etilgan. Shu bilan birga ushbu maqoladan xalqimizni kitob va vaqtli matbuotga bo‘lgan rag‘bati qanday bo‘lganligini, undan qaysi ijtimoiy tabaqa va millat vakillari ko‘proq foydalanganliklarini, qaysi kitoblar ko‘proq o‘qilganlarini ham bilish mumkin. Maqola shunchalik keng va batafsil berilganki, uni o‘qigan har qanday kishi ushbu kutubxonaning avvalgi qiyofasini ko‘z oldiga keltira oladi.

Masalan, maqolada kutubxonaning 1927-yilgacha qanday ko‘rinishda ekanligi quyidagicha tasvirlanadi: *“Kutubxonada qanday kitoblarning to‘planishig‘a qaramasdan, unda “muhtaram” o‘runni olib Muhammad Abdon (Muhammad Abduh – F.N), Ismoilbek Gaspinskiy, Jamoliddin Afg‘oniy, Rizoiddin bin Fahriddin, Muso Jorullo Bagiev kabi ma‘lum panturkistlar, panislamist din ulamolarining haybarakalla rasmlari bemalol osilib turabedir (bu 1927-yilgacha bo‘ladi).”*

Yuqorida nomlari keltirilgan Muhammad Abduh (1849-1905), Ismoilbek Gaspinskiy (1851-1914), Jamoliddin Afg‘oniy (1839-1897), Rizouddin bin Fahriddin (1859-1936) va Muso Jorullo Bagievlar (1873-1949) jadidchilik harakatining ilk asoschilaridan edi. “Turon” kutubxonasi tashkil topganidan to 1927-yilgacha mamlakatimiz ziyolilarining ma‘naviy va

madaniy markazi bo'lib keldi. Lekin keyinchalik sovet siyosati keskin tus olishi natijasida. ommaviy qatag'onlar avj ola boshladi. O'sha davrda ko'zga ko'ringan taraqqiyparvarlar tomonidan tashkil etilgan, hamda ularning tashabbuslari bilan xalqimizga ilm-ma'rifat tarqatib kelgan "Turon" kutubxonasi ham sovet siyosatidan chetda qolmadi. 1927-yilda osilgan suratlar olib tashlanadi va kutubxonadagi 500ga yaqin kitoblar tuzilgan komissiya tomonidan mafkuraviy sayoz deb topilib, o'quvchilarga berilishi taqiqlab qo'yiladi.

Maqolaning davomida "Turon" kutubxonasining boy fondi ko'rsatilib o'tiladi. Unga binoan, 1929-yilda kutubxona fondida 20 mingdan ziyod zamonaviy va tarixiy kitoblar saqlangan. Bundan tashqari kutubxonada mavjud nodir asarlar va davriy matbuot nomlari, kutubxona foydalanuvchilarning soni, byudjeti, hamda, kutubxonaning kamchilik va yutuqlari sanab o'tilgan va kutubxonaning ravnaqi yo'lida kelgusiga vazifa va takliflar berilgan.

Keyingi maqola ham Abdulla Nosirovning rahbarlik davriga to'g'ri kelib, bu maqola 1929-yil "Sharq haqiqati" (1928-1930) gazetasida e'lon qilingan. Unga binoan, "Oktabr" kutubxonasiga 5 oydan buyon yangi kitob olinmay, 2000 dan oshiqroq o'quvchi mutolaasiz qolib kelmoqdaligi aytiladi[13]. Maqolaning davomida kutubxonaning mudiri (Abdulla Nosirov) Davlat nashriyotining do'konidan qimmatli asarlardan 300 tasini ajratib qo'yganiga qaramay, pul yo'qligi sababli ola olmayotganligi qayd etilgan. Bu maqola ham A.N. imzosi bilan berilganiga qaramay, Abdulla Nosirov tarafidan yozilgan.

"Turon" kutubxonasi 1927-yilda o'z homiysi bo'lgan eski Shahar vaqf sho'basi tugatilishi sababidan turg'unlik davrini kechiradi[5;23-b]. Kutubxona o'z faoliyatini davom ettirishi uchun yetarli mablag'ga ega emasligiga qaramay, uning fidoyi hodimlari xalqimizga ziyo tarqatishda to'xtamadilar. O'z faoliyati ana shunday davrlarga to'g'ri kelgan Abdulla Nosirov kutubxona rivoji uchun salmoqli hissa qo'shdi. Uning mehnati bilan kutubxona fondi yangi-yangi kitoblarga ega bo'ldi, inventarizatsiya ishlari amalga oshirildi, gazeta va jurnallarning nusxalari muqovalanib arxivlashtirildi, uning tashabbusi bilan turli ma'rifiy-madaniy tadbirlar uyushtirildi, umuman kutubxona ishini yo'lga qo'yishda katta xizmat ko'rsatdi. Shu bilan birga, Vatanimiz taraqqiyotiga o'zini ulkan hissasini qo'shgan ziyolilarni, kerakli axborot va manbalar bilan ta'minlab, katta katta asarlar dunyoga kelishida yordam berdi.

Kutubxonadagi faoliyatining to'xtatilishi.

Abdulla Nosirov 1930-yilning oktyabr oyidan "Turon" kutubxonasining rahbarlik lavozimidan bo'shatiladi. Buning sabablarini ham biz shu davr gazeta va jurnallaridan topishga urinib ko'rdik. "Qizil O'zbekiston" gazetasinign 1931-yil 6- mart sonidagi "A.U." imzoli "Oktabr kutubxonasi yashamog'i kerak." Deb boshlanuvchi maqolada shunday deb yoziladi: *"Oktabr" kutubxonasi mahalliy byudjetning kambag'allig'idan 30-yil may oyida Maorif komissarligi qarori bilan davlat byudjetiga o'tkazilib, O'rta Osiyo kutubxonasi bilan birga qo'shildi. O'rta Osiyo kutubxonasi director muovini "Oktabr" kutubxonasi mudiri bo'lib hisoblansin, deyildi... Kutubxonani eng so'nggi texnika yo'lig'a solg'on mudirini "shtat qisqartirish" bilan bo'shatib yubordilar.*[17]"

Yuqoridagi maqoladan ko'rinib turibdiki, Nosirovning "Turon" kutubxonasidagi mudirlik faoliyati, uning O'rta Osiyo kutubxonasi (hozirgi [Alisher Navoiy](#) nomidagi [O'zbekiston Respublikasi](#) davlat milliy kutubxonasi) tarkibiga kiritilganidan so'ng tugatildi.

1920-1930-yillarga oid gazeta va jurnallarda Abdulla Nosirovni ko'proq Nosihiy taxallusi uchraydi. Masalan, o'zining ilk adabiy asari "Bilka" [6;26-28], yoki yuqorida biz sanab o'tmagan "Qizil O'zbekiston" gazetasida 1926-yillarda bosilgan "Yangi O'zbek alifbosi va klublar"[19], "Maqol va cho'pchaklar kerak" [18] Nosihiy imzosi bilan berilgan bu bildirishda muallif xalqqa murojaat qilib, o'zbek maqol va cho'pchaklaridan yozib yuborishlarini so'raydi] kabi maqolalari ham uning "Turon" kutubxonasidagi faoliyati yillarida yozildi. "Maorif va o'qitg'uvchi" jurnalining 1927-yilgi sonida esa, "Mahallalardagi jurnal vakillarimiz" sarlavhali ro'yxatda Abdulla Nosirov - "Turon" kutubxonasi rahbari Abdulla Nosihov deb sanab o'tiladi.

Yana shuni aytish kerakki, yuqorida nomlari keltirilgan gazeta va jurnallarda Nosirovning "Turon" kutubxonasida ishlagan davrlarida chop etilgan ko'plab maqolalar borki,

ular da ham “N”, “A.N” yoki “N.A” imzolari qo‘yilgan. Ushbu maqolalarda “Turon” kutubxonasining masalalari ko‘tarilgan yoki yurtimizning madaniy-ma‘rifiy sohalarga bag‘ishlangan. Ammo bu tadqiqotimizda hozircha biz ularni Nosirov tomonidan yozilgan deb ayta olmadik. Chunki, yuqoridagi Abdulla Nosirovning imzosi deb bergan maqolalarimiz, Nosirovning O‘zR FA Sharqshunoslik instituti fondida saqlanuvchi “Nosirov daftarlari”da keltirilgan ma‘lumotlarga asoslanib yozildi.

Xulosa o‘rnida aytishimiz mumkinki, Abdulla Nosirov o‘zining ilk kutubxonachilik faoliyatini “Turon” kutubxonasidan boshladi. Yurtimizni ko‘plab taraqqiylarining sevimli maskani bo‘lgan bu joy, Nosirovni ham ana shu ma‘rifiy madaniy jarayonlarga o‘z hissasini qo‘shishiga, kutubxonachilik, manbashunoslik va xattotlik sohalarida katta tajriba orttirishiga sabab bo‘ldi. Shu bilan birga, Nosirov Turon kutubxonasini rivojlanishiga o‘zini salmoqli hissasini qo‘shdi. Avvaliga uchta xodim bilan ish boshlagan kutubxona uning mudirlik davriga kelib, besh kishi bilan faoliyatini davom ettiradi. Kutubxona fondi yangi kitoblar bilan to‘ladi, kutubxonachilik ishlari yaxshilanadi. Bularni barchasini biz yuqoridagi maqolalarda ko‘rib chiqdik.

Abulla Nosirov o‘zining ilmiy faoliyati davomida davriy matbuotda faol bo‘lgan. 1920-yildan to umrini oxirigacha (1986) uning ellikdan oshiq maqolalari chop etilgan. Bu maqolalar ham hozirgacha biz aniqlay olganlarimiz xolos. Bu esa, Nosirovning nafaqat bibliograf, tarjimon, xattot balkim, yaxshigina publitsist ekanligini ham ko‘rsatadi.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Архив АН РУз, ф. 55, д. 255, л.31. (Личное дело А. Насырова)
2. Habibulla Zayniddin. Qo‘lyozmalar bilimdoni. Hidoyat jurnali, 2019, 2-son. – B.26-27.
3. Nosirov A. Nosirov jamlagan material va manbalarning ro‘yxat daftari. O‘zR FA SHI qo‘lyozmalar fondi inventar №13498.
4. Nosirov A. Ma‘lumotlar daftari. O‘zR FA SHI qo‘lyozmalar fondi inventar №13463.
5. Nuriddinova F. “Turon” javohirlari (bibliografik ko‘rsatkich). – Toshkent: Mumtoz so‘z, 2019. – 471.
6. Nasirillayeva N. Bibliograf Abdulla Nosirov va uning “Bilka t” asari haqida. «Sharqshunoslik sohalarini tadqiq etishning dolzarb masalalari» mavzusida Yosh sharqshunoslarning akademik Ubaydulla Karimov nomidagi XIX respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi to‘plami. – Toshkent: «Fan» nashriyoti, 2024. – B.26-28.
7. Oxunjonov E.O. Vatan kutubxonachiligi tarix: 1-qism darslik / E.Oxunjonov; Mas‘ul muharrir A.O.Umarov; -Toshkent, A.Navoiy nomidagi O‘zbekiston Milliy kutubxonasi, 2004. – 108.
8. Oxunjonov E.O. Vatan kutubxonachiligi tarix: 2-qism darslik / E.Oxunjonov; Mas‘ul muharrir A.O.Umarov; -Toshkent, A.Navoiy nomidagi O‘zbekiston Milliy kutubxonasi, 2008. – 308.
9. Sobirova V. Ma‘rifat qal’asi. Kutubxonachi ilmiy uslubiy jurnal, - 2022, 2-son (54). B.22-24
10. «Turon» kutubxonasi – madaniyat va ma‘rifat koshonasi: [maqolalar to‘plami] / Toshkent viloyati «TURON» axborot-kutubxona markazi. – Toshkent: Alisher Navoiy nomidagi O‘zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti, 2018. – 80.
11. “Sharq yulduzi”. 1965-yil 15-son,
12. “Sharq haqiqati”, 1929-yil, 6-iyun.
13. “Qizil bayroq”. 1922. - 29-avg.
14. “Qizil O‘zbekiston”, 1928-yil, 218-son,
15. “Qizil O‘zbekiston”, 1926-yil, 16-dekabr.
16. “Qizil O‘zbekiston” 1931-yil, 6-mart, 54-son.
17. “Qizil O‘zbekiston” 1926-yil, 5-aprel, 78-son.
18. “Qizil O‘zbekiston” 1926-yil, 2-noyabr, 252-son.
19. “Maorif va o‘qitg‘uvchi” jurnali, 1929-yil, 6-son.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 10 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).